

ՀԱՅ ԴԵՊՈՒՏԱՏՆԵՐԸ ՀԵՌԱՑԱՆ ՆԻՍՏԵՐԻ ԴԱՂԼԻՃԻՑ

Այսպէս ԽՍՀՄ Գերագույն խորհրդի նստաշրջանի աշխատանքի երրորդ շաբաթը, քըն-նարկվում են երկրի ներտըն-տեսական կյանքի զանազան հարցեր, իսկ սուր պրոբլեմնե-րից մեկը՝ երկաթուղիների և ավտոմոբիլային ճանապարհ-ների շրջափակման պատճառով Հայաստանում ու ԼՂԻՄ-ում ստեղծված դրությունը, ինչպէս նաև այդ անօրինակ ոչ բարեկամական ձեռնարկման հետևանքները մինչև օրս չեն քննարկված, մեղավորները չեն հայտնաբերված, շրջափակ-մանը քաղաքական գնահա-տում չի տրված:

Դեպուտատների առանձին ելույթներում ու ռեպլիկներում տարակուսանք է արտահայտ-վում, թե ինչու են նստաշրջ-անը շեղում գնահատումներ տալուց, որոնք քաղաքակիրթ հասարակության տրամաբա-նությամբ ինքնաբերաբար թե-լադրվում են:

Հուլիաների 10-ի նստաշրջ-անի առավոտյան լիազումար-նիստը ոչնչով բարդացումներ չէր կանխագուշակում. դեպու-տատները քննարկում էին օ-րակարգով նախատեսված գնազրյացման հարցերը: Կար-ճատն ընդմիջումից հետո նըս-տաշրջանը լսեց ԽՍՀՄ Մի-նիստների խորհրդի նախա-գահի առաջին տեղակալ Լ. Ի. Վորոնինի ինֆորմացիան սե-ղրքեջանական երկաթուղով բեռնատար գնացքների եր-թնակության վիճակի, ստաց-վող բեռների քանակի մասին:

Լ. Ի. Վորոնինը նշեց, որ հարևան երկաթուղու մեղքով դեռևս ձգձգվում է վառելա-նյութով բեռնված շարժակազ-մերի առաքումը Հայաստա-նին ինչ-որ կերպ օգնություն ցույց տալու համար, որ Վրաս-տանի տարածքով Հայաս-տանն ստանում է մոտավորա-պես պահանջվելիք բեռզինի մեկ կորորդը: Ծտապ կարգով արականացվում են մի շարք

միջոցառումներ, որոնց շնոր-հիվ դարձյալ Վրաստանի եր-կաթգծով գնացքներ կառաք-վեն ապահովելու Հայաստանի համար անհրաժեշտ քանակու-թյամբ նավթաբեռների փո-խադրումը:

Չնայած ադրբեջանական հանրապետության դեկավար-ների հավաստիացումներին, երկաթուղային տրանսպորտի նորմալ աշխատանքը դեռ չի ապահովված:

Լ. Ի. Վորոնինը ընդունեց, որ առավել լուրջ իրադրու-թյուն է ստեղծվել ԼՂԻՄ-ում: Այստեղ արդեն ստացվում են պարենամթերքով բեռնված աննշան քանակությամբ վա-զոններ, սակայն վառելիքի բացակայության պատճառով բեռների առաքումը ձգձգվում է: Այդ պատճառով երեկ ԼՂԻՄ ժամանած 92 վագոններից մի-այն 16-ն է բեռնաթափվել:

ԽՍՀՄ Մինիստրների խոր-հրդի նախագահի առաջին տե-ղակալը այնուհետև սասց, որ Ստեփանակերտից 101-րդ կի-լոմետրի վրա, Եվլախում կանգ-նած է բեռզին փոխադրող մի շարժակազմ, որն ուղարկելու հնարավորություն առայժմ չկա:

Երևի «հնարավորություն չկա» ասելով նկատի էր առ-նըվում գնացքը բաց թողնելու ադրբեջանական կողմի դժկա-մությունը: Չնայած հարևան հանրապետության հավաս-տիացումներին, շրջափակումը ըստ էության լրիվ չի վե-րացվել: Այն դեռևս շարու-նակվում է: Դեպուտատներ Զ. Բալայանը, Լ. Հարություն-յանը, Գ. Ենոքյանը, ուրիշ պատվասենտականներ առաջա-դրեցին հարցեր՝ պահանջելով կոնկրետ պատասխաններ տալ, թե կառավարությունը ինչ կերպ է մտածում կայունացնել դրու-թյունը Ադրբեջանի երկաթու-ղիներում և ԼՂԻՄ-ում:

«Մենք քիչ պրոբլեմներ չու-նենք, և դրա հետ դժվար է վիճել, բայց մի՞թե կոուպերա-

ցիայի հարցերը հիմա ավելի կարևոր են, քան այն, ինչ տե-ղի է ունենում Հայաստա-նում,— բացական է դեպու-տատ Լ. Իգիթյանը:— Ես ու-զում եմ, որ այս դահլիճում քո-լոր ներկա գտնվողները գի-տակցեն, որ սպառնալիքի տակ է մի ամբողջ ժողովրդի ճա-կատագիրը»:

Ա. Ի. Լուկյանովը, պատաս-խանելով դեպուտատների հարցերին, հաղորդեց, որ ԽՍՀՄ Գերագույն խորհրդի նախագահությունը մտադիր է քննարկել այդ քոլոր պրոբլեմ-ները հանձնաժողովների, այդ թվում ազգամիջյան հարցերի հանձնաժողովի գեկուցում-ների հիման վրա և այդ կա-պակցությամբ ծագած օրենս-դրական ասպեկտների ամ-բողջությամբ: Դա շատ երկար պրոցես կլինի, որը չպիտի դա-դարեցնի. ընթացիկ կոնկրետ գործերի քննարկումը: Ուստի, սասց նա, առաջարկություն կա՝

1. Ի գիտություն ընդունել այդ հարցի առթիվ կառավա-րության հաղորդումը:

2. Երկու հանրապետու-թյունների պետական կառա-վարման մարմիններից մեկ անգամ էլ պահանջել ձեռնար-կել քոլոր անհրաժեշտ միջոց-ները և Հայաստանի ու Ադըր-բեջանի ժողովրդական դեպու-տատներին խնդրել իրենց ա-ռավելագույն մասնակցությու-նը բերել ազգամիջյան լար-վածությունը թուլացնելու մի-ջոցառումներին:

3. ԽՍՀՄ Մինիստրների խորհրդին հանձնարարել շա-րունակել այն առաքելությունը, որ նա կատարում է:

Հայկական ԽՍՀ-ի և ԼՂԻՄ-ի ժողովրդական դեպուտատ-ները, չհամաձայնելով այն բանին, որ շրջափակման պը-րոբլեմը նորից է հանվում քըն-նարկումից, հետացան նիստերի դահլիճից:

ԽՍՀՄ Գերագույն խորհրդին հասցեագրված հայտարարու-թյան մեջ, որը նրանք հանձ-նեցին նստաշրջանի նիստին նախագահող Լուկյանովին, ասվում է,

«Արդեն մեկուկես տարի է, ինչ ԼՂԻՄ-ը և երկրորդ ամիսն է, ինչ Հայաստանը շրջափակ-ման մեջ են գտնվում: Ստեղծ-ված իրավիճակը քննարկելու և փակուղուց ելք գտնելու մեր փոլոր փորձերը կտրականա-պես մերժվել են և ապարդյուն են անցել: Ծրջափակման հարցի առթիվ այսօր ընդուն-ված որոշումը փաստորեն ո-չինչ չափելացրեց արդեն հայտնի որոշմանը, և Հայաս-տանի ու ԼՂԻՄ-ի դեպուտատ-ները ստիպված էին հեռանալ դահլիճից:

Այս գործողությամբ մենք բնավ էլ չէինք ուզում անհար-գալից վերաբերմունք ցույց տալ Գերագույն խորհրդին: Մենք խորապես շնորհակալ ենք մեր դժբախտությանը հա-մամասնակից քոլոր դեպու-տատներից:

Մենք դահլիճից հեռացանք ավելի շուտ անգորությունից, ծագած ճգնաժամը պառա-մենտական մեթոդներով լու-ծելու անհնարինությունից:

Մենք դահլիճից հեռացանք, որպեսզի մեր կոլեգաների ու-շադրությունը քեռենք այն իրավիճակի վրա, որի մեջ հայտնվել են հայ դեպուտատ-ները:

Մենք խնդրում ենք քաղաքա-կան գնահատական տալ ԼՂԻՄ-ի և Հայկական ԽՍՀ-ի շրջափակմանը, քանզի կար-ծում ենք, որ ապաշրջափակ-ման նպատակով գործադըր-վող ջանքերը միայն այդ դեպ-քում արգասավոր կլինեն և կկանխեն շրջափակման կըրկ-նությունը:

Մենք խնդրում ենք հանգիստ ու հարգալից մթնոլորտում քննարկել ԼՂԻՄ-ի և Հայկա-

կան ԽՍՀ-ի ապաշրջափակման աշխատանքների ընթացքը՝ շրջափակման վերացման ճիշտ, ոչ բռնի միջոցներ գտնելու համար:

Մենք խնդրում ենք հայտնել ԼՂԻՄ-ի պրոբլեմի քննարկ-ման թեկուզև մոտավոր ժամ կեսները, ինչը, մեր կարծիքով կկանգնեցնի ռեգիոնում բռնու-թյան հետագա էսկալացումը: Խնդրում ենք մեր հայտա-րարությունը հրապարակել ԽՍՀՄ Գերագույն խորհրդի նստաշրջանում»:

ԽՍՀՄ Գերագույն խորհրդի նստաշրջանի երեկոյան նիս-տում հայ պատվամենտա-կանների հայտարարությունը հրապարակվեց:

— Մենք համաձայն չէինք այն որոշմանը, որն ընդունվեց Լ. Ա. Վորոնինի հաղորդումից անմիջապես հետո: Այն ոչինչ չէր նշանակում, և, բացի այդ էլ, շրջափակման համար պա-տասխանատվությունը Ադրբե-ջանի հետ պետք է կիսեր նաև Հայաստանը, ինչը ամենևին չի համապատասխանում իս-կությանը,— Արմենպրեսի թըղ-թակիցներին սասց ԽՍՀՄ ժո-ղովրդական դեպուտատ, գը-րող Ս. Խանգադյանը:— Եվ, ի-նչան այդ անհամաձայնու-թյան, մենք լրիվ կազմով դուրս եկանք նիստերի դահլիճից:

— Բայց երեկոյան նիստի ժամանակ դահլիճում այնու-ամենայնիվ կային Հայաստա-նից ընտրված ժողովրդական դեպուտատներ:

— Միանգամայն ճիշտ է: Հայաստանի և ԼՂԻՄ-ի դե-պուտատական խմբերի խընդ-րանքով ԽՍՀՄ Գերագույն խորհրդի դեպուտատներ Ս. Գ. Հարությունյանը և Հ. Մ. Ոս-կանյանը ներկա էին երեկոյան նիստին ի դեմս այն բանի, որ նստաշրջանում կարող էր սկսվել մեր դեպուտատական հայտարարության քննարկումը, առավել ևս, որ նրանք ամենա-անմիջական կերպով մասնա-կցել էին այդ փաստաթղթի կազմմանը:

Լ. ԱԶՐՈՅԱՆ
Զ. ԲԱՆԱԳՅՈՋՅԱՆ
(Արմենպրեսի հատուկ թղթակիցներ)